

Expertcast: Bio-economie

Inleiding: Boeiende gesprekken over actuele thema's, relevante topics en te volgen trends. Welkom op de VLAIO-podcast waar ondernemers en hun netwerk een stem krijgen, hun plannen vormen en hun ambities een klankbord. To the point waar het kan, dieper gravend waar het moet, inspirerend, informerend, ondersteunend. Van artificial intelligence, blockchain en circulaire economie tot digitale zorg. Wij knopen het in jouw oren.

KATIE VAN DEN BULCK: Welkom alweer in onze gezellige studio in Leuven. Ditmaal voor een podcast over bio-economie. Een topic, of moet ik het eerder een opportuniteit noemen, dat meer en meer op de radar van bedrijven komt te staan die willen werken aan een duurzame economie. Een omslag die trouwens niet zonder slag of stoot gaat. In de studio heb ik een aantal organisaties uitgenodigd om hun visie en aanpak toe te lichten over hoe zij bedrijven ondersteunen en begeleiden richting een bio gebaseerde economie. Als eerste gast verwelkom ik Jasmine.

JASMINE VERSYCK: Hallo, ik ben Jasmine Versyck, ik ben de business developer bij de B2BE facilitator. En B2BE staat voor business to bio-economy facilitator en wij zijn een matchmaker in de Vlaamse bio-economie tussen landbouwers, de industrie en iedereen die daartussen zit. Ik promoot actief de bio-economie in Vlaanderen, ik ben het aanspreekpunt voor vragen en wij gaan connecties maken tussen al die partijen die belang hebben in de Vlaamse bio-economie.

KATIE VAN DEN BULCK: Als tweede gesprekspartner heb ik Joost bij mij. Ook aan jou welkom. Kan ook jij je even voorstellen?

JOOST VAN AELST: Ik ben Joost van Aelst, ik ben Strategisch Expert Duurzaamheid bij POM Limburg. POM Limburg is de provinciale ontwikkelingsmaatschappij voor de provincie Limburg. Dus wat doen wij? Wij tekenen de Limburgse economische strategie uit. Wij creëren letterlijk ruimte voor onze economie en wij proberen de digitalisering, verduurzaming en innovatie bij bedrijven te versnellen.

KATIE VAN DEN BULCK: Onze derde gast is Julie Poppe, welkom. Wie ben jij, waar werk je en wat is jouw taak daar?

JULIE POPPE: Dank u, Katie. Ik ben Julie Poppe. Ik werk voor de stad Mechelen, lokaal bestuur. Binnen de dienst Strategie en Digitale Transformatie en eigenlijk binnen het subteam Klimaat, waar ik verantwoordelijk ben voor programma Circulaire Stad.

KATIE VAN DEN BULCK: Wanneer zijn jullie hierrond begonnen?

JULIE POPPE: Dat is nu zo een zestal jaar en we zijn eigenlijk begonnen met een beleid uit te stippelen, een soort van circulaire stadsstrategie met drie pijlers en waarvan eentje op voeding en organische stromen, eentje op bouwmaterialstromen en een derde pijler op consumptiegoederen. Naast dat beleid opvolgen op Vlaams en Europees niveau en zelf een beleid hebben als lokaal bestuur, zet ik ook in op concrete acties en projecten, want mijn rol is eigenlijk om nieuwe projecten op te zetten, samen met andere stadsdiensten of met ons team

Klimaat. Zo hebben we bijvoorbeeld het CITISYSTEM-project, dat is een Interreg Europe project, waarbij dat we dan konden iemand aanwerven die 100 procent kan werken op organische stromen valoriseren en de bio-economie. Dan naast mijn rol als programmamanager ben ik projectleider van de circulaire hub regio Rivierenland. Dat is een project dat ik niet echt kon loslaten, omdat het eigenlijk ecosysteem werk is op het terrein en heel plezant gewoon. Dat is circulair denken al zes jaar in een stad die geïntegreerd is in het Klimaatplan en in deze legislatuur ook fel inzet in duurzaam en innovatief ondernemerschap stimuleren, wat dat een speerpunt was van ons beleid. Maar we spraken eigenlijk nog niet van bio-economie. Dat werd wel al bijvoorbeeld gedaan zelfs voor 2019, dat we bij aanbestedingen letten bijvoorbeeld op wat dat de content en impact is eigenlijk op het milieu van wat dat we aankopen. En dan werd er gekozen bij de akoestische panelen van ons stadskantoor bijvoorbeeld voor een biogebaseerd materiaal op basis van wolvlit. Of bij de renovatie van Depo Rato, ons erfgoed depot, is heel bewust gekozen voor kalk hennep. Maar we spraken toen nog niet van bio-economie, alhoewel dat we eigenlijk de facto al de bio-economie aan het ondersteunen waren door innovatieve producten aan te kopen.

KATIE VAN DEN BULCK: Joost, jij werkt voor een grotere regio. Sinds wanneer zijn jullie een focus gaan leggen op de bio-economie?

JOOST VAN AELST: Het is een topic dat al enkele jaren bovendrijft, bijvoorbeeld vanuit onze kunststoffen-community. Daar hebben we al twee jaar een focusgroep rond bioplastics. Maar nu sinds een jaar hebben we echt een specifieke werking rond biobased materialen uitgewerkt.

KATIE VAN DEN BULCK: Kan je wat dieper ingaan op het waarom?

JOOST VAN AELST: Waar het concept hernieuwbare energie al heel goed ingeburgerd is bij bedrijven, denk ik dat dat voor hernieuwbare materialen, de materialenkant dus, nog veel minder het geval is. Wel een belangrijke uitdaging vandaag voor industriële producenten en afnemers van kunststoffen en materialen, is de vaak hoge CO₂-voetafdruk, de hoge milieu-impact van deze producten, vaak omwille van de fossiele grondstoffen die ervoor gebruikt worden. Dus een belangrijke reden om in te zetten op bio-economie is de omschakeling naar meer duurzame grondstoffen voor onze economie. Het voordeel van biobased grondstoffen, is dat die altijd opnieuw kunnen groeien en dus hernieuwbaar zijn, omdat ze CO₂ opnemen uit de atmosfeer. In plaats van uitstoten, kunnen ze ook echt bijdragen aan die reductie van onze CO₂-voetafdruk. Dat is de essentie van bio-economie, dus een economie die als grondstof biomassa gebruikt in plaats van de huidige fossiele grondstoffen. Een tweede belangrijke reden zijn de kansen voor productinnovatie, nieuwe producten die ook vaak betere eigenschappen kunnen hebben. Dus naast de verbeterde CO₂-footprint biedt bio-economie ook kansen voor nieuwe markten en nieuwe ontwikkelingen. En een derde belangrijke reden is dat wij het potentieel zien in dit domein voor de ontwikkeling van nieuwe industrie, nieuwe kennisintensieve industrie, nieuwe maakindustrie en ook nieuwe industriële waardeketens voor de Limburgse en Vlaamse economie. Die willen wij mee faciliteren.

KATIE VAN DEN BULCK: Ik hoor bij Joost dat er veel opportuniteiten zijn om die omslag naar een duurzame economie te maken. Hoe zie jij dat, Jasmine?

JASMINE VERSYCK: Ja, het is eigenlijk heel gemakkelijk om te zien dat het anders kan, dat wij als maatschappij een andere richting uit moeten. Als we kijken naar onze huidige klimaatverandering en naar de uitputbaarheid van de fossiele grondstoffen, dan is het ook niet moeilijk om te beseffen dat we dringend werk moeten maken van die biogebaseerde alternatieven en van de valorisatie van alle componenten van onze beschikbare biomassa.

KATIE VAN DEN BULCK: Julie, wat is voor de stad Mechelen de driver?

JULIE POPPE: Dus enerzijds, er is een toenemende schaarste van bepaalde grondstoffen, maar als we voor elke Mechelaar eigenlijk op een betaalbare manier willen zorgen dat iedereen toegang heeft tot gezonde voeding en woonomgeving en goederen om te leven, dan kunnen we niet anders dan de grondstoffen gaan hergebruiken die aanwezig zijn en nieuwe grondstoffen maken van bijvoorbeeld organische materialen van planten en dieren. Dat is een reden. Andere reden is klimaatverandering. Fossiele grondstoffen zoals plastics, dat moeten we gewoon afbouwen, dat weet iedereen, de vraag is alleen hoe en dan kunnen we best kijken naar hernieuwbare grondstoffen die gemaakt zijn uit organische materialen, dat kan een zeer waardevol alternatief bieden. De derde reden is, denk ik, de milieu-impact. Biogebaseerde grondstoffen hebben het potentieel, pas op, als ze niet gemengd worden met plastics en fossiele grondstoffen in productie, bijvoorbeeld inliners(0:07:42) of bij plaatmateriaal wordt er heel vaak gemengd. Maar om dat dan terug af te breken eigenlijk door de natuur, ik vind dat eigenlijk fantastisch dat er nu al bio afbreekbare urnes en grafkisten worden gemaakt. Ik wil mijn lichaam wel teruggeven aan de natuur als nutriënt en daarin begraven worden. Ik vind dat enorm fascinerend ook. Dus misschien zit er ook een persoonlijke reden in om daarop in te zetten. Maar dat is normaal. Elke organisatie bestaat uit personen met een bepaalde passie.

KATIE VAN DEN BULCK: Jasmine, zowel de provincie Limburg als de stad Mechelen hebben vanuit het beleid de kaart bio-economie getrokken. Hoe zijn jullie eigenlijk ontstaan?

JASMINE VERSYCK: De B2BE facilitator is ontstaan uit het beleidsplan bio-economie van de Vlaamse overheid. Dat is gelanceerd in 2021 en ze wou eigenlijk echt inzetten op samenwerkingen tussen landbouwers, industrie en tussenpersonen, om die samenwerkingen te gaan faciliteren en dat is precies wat wij bij de B2BE facilitator doen, omdat het echt wel nog te vaak gebeurt dat verschillende spelers elkaar niet vinden. Ondertussen zijn wij ook iets meer gaan inkantelen bij de werking van Vlaanderen Circulair en hun werkagenda bio-economie.

KATIE VAN DEN BULCK: We hebben daarnet al veel mooie redenen gehoord om op bio-economie in te zetten, zoals de milieu-impact verlagen, fossiele grondstoffen vervangen, valorisatie van zoveel mogelijk componenten, productinnovatie, ontsluiten van nieuwe markten. Hoe pakken jullie dat aan? Jasmine, ik start even bij jou.

JASMINE VERSYCK: Wel, er zijn vier manieren waarop wij op de bio-economie in Vlaanderen inzetten. De eerste is onze werkveldverkenning. In dit luikje zijn wij ook een aanspreekpunt voor vragen, zowel van landbouwers als van bedrijven. Dus bijvoorbeeld landbouwers kan zijn dat er iemand tomaten kweekt, die heeft dan tomatenloof over en die zou dat bijvoorbeeld kunnen afzetten naar verpakkingen, want je kan verpakkingen maken met tomatenloof. Vanuit de bedrijven is dat bijvoorbeeld bedrijven in de chemische sector, heel veel chemicaliën zijn nog gebaseerd op fossiele componenten, maar dat zou meer biogebaseerd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld lignine uit houtachtige stromen. De tweede actie waarop dat wij heel sterk inzetten, is onze thematische dieptewerking. De derde is communicatie en de vierde is monitoring van de Vlaamse bio-economie. Maar ik zou ook nog graag wat uitweiden over onze thematische dieptewerking, omdat dat onze grootste actie is. Dit houdt in dat wij elke zes maanden rond een bepaald thema of project gaan werken om in dat specifiek thema of in die specifieke sector die partijen dichter bij elkaar te brengen. Zo hebben wij bijvoorbeeld al gewerkt rond de valorisatie van droge gewasresten, we hebben ook al gewerkt rond bio pesticiden, bio stimulanten. Het derde thema was stabilisatie en valorisatie van groenloof. Het vierde ging over specialty

chemicals, waar dat ik daarnet ook het voorbeeld over lignine gaf en momenteel zijn wij bezig rond biomassa hubs.

KATIE VAN DEN BULCK: En Joost, als we kijken naar de regio Limburg, hoe pakken jullie de uitbouw van bio-economie aan?

JOOST VAN AELST: Wel, wij hebben een specifiek programma rond biobased materialen ontwikkeld. We zetten in op drie aspecten. Een eerste belangrijk aspect is kennisopbouw en kennisverspreiding, bijvoorbeeld via inspiratiedagen. Zo hebben we recent een inspiratiedag rond biobased bouwen opgezet. In het najaar komt er nog een dag rond biobased kunststoffen en composieten. Verder zetten we naast die kennisopbouw en -verspreiding echt ook in op de ontwikkeling van nieuwe waardeketens, nieuwe waardeketens rond biobased materialen, waarbij we proberen om organisaties uit de hele keten en ook uit verschillende sectoren samen te brengen en te laten nadenken over nieuwe mogelijke samenwerkingen en ontwikkelingen. De ambitie daar is om ook echt concrete pilootprojecten te proberen opstarten. Een derde aspect, naast die kennisopbouw, de ontwikkeling van nieuwe waardeketens proberen we ook heel bewust nieuwe investeringen aan te trekken en nieuwe investeringen te faciliteren. Zo helpen we enerzijds binnenlandse bedrijven bij mogelijke uitbreidingen of bedrijven die op zoek zijn naar faciliteiten om uit te breiden. Maar ook proberen we internationale bedrijven aan te trekken door hen te overtuigen van de sterkte van ons ecosysteem.

KATIE VAN DEN BULCK: Focus lijkt hier toch wel een kernwoord te zijn. Bij jullie, Jasmine, zit dat vevat in die thematische werking. Wat is jullie aanpak daar?

JASMINE VERSYCK: In het begin van zo een thema gaan wij altijd kijken welke spelers heel actief zijn in dat thema of welke spelers er relevant zijn. Bijvoorbeeld nu bij biomassa hubs zijn dat de tussenpartijen tussen degenen die die biomassa aanlevert, zoals landbouwers en de bedrijven die het eindproduct gaan maken. En dan gaan we die vaak samenbrengen in workshops. Dus zowel de landbouwers als die tussenpartijen als uw finaal product, uw verwerkend bedrijf.

KATIE VAN DEN BULCK: Een workshop vind ik persoonlijk altijd wel een heel interessante werkvorm. Wat is jullie doel daarvan?

JASMINE VERSYCK: Dat ze elkaar leren kennen, ik denk dat dat een eerste belangrijke stap is. Dat ze weten wie, bij wie dat ze terecht kunnen met hun vragen of met hun biomassa of voor hun biomassa en dat daar nieuwe samenwerkingen ontstaan.

KATIE VAN DEN BULCK: Julie, we hebben van jou nog niet gehoord hoe jullie de stad Mechelen de omslag naar de bio-economie laten maken?

JULIE POPPE: We hebben eigenlijk een soort van tweesporenaanpak, waarbij we enerzijds als lokaal bestuur zelf het goede voorbeeld willen geven door onze aanbestedingen, van kunnen we daar bijvoorbeeld de bio-economie ondersteunen door daar al dingen van aan te kopen. We kunnen er zeker nog heel veel in bijleren, want dat is ook iets vrij nieuw en we weten ook niet hoever dat we al kunnen gaan. En anderzijds hebben we ook een programma opgezet met Sluit de Cirkel, dus met de circulaire hub regio Mechelen, om ondernemers te ondersteunen. We doen dat eigenlijk in een partnerschap, dat is zeker niet vanuit de stad alleen. Dat is met UNIZO provincie Antwerpen, met Switches, een consultancybureau, met de maatwerkbedrijven Ecoso en kennispartners van Thomas More research en ook 28Rond, wat dat een Mechelen circulair collectief is. Samen hebben wij een begeleidingstraject uitgewerkt voor ondernemers of een consortium van ondernemers, echt om ketens op te zetten samen, om een idee te krijgen van

een idee tot een concreet uitrolbaar project tot een minimum viable product of een prototype. We geven die op maat begeleiding, echt dus met die verschillende partners eigenlijk kijken van hoe kunnen we dat echt krijgen tot een project dat dan bij een VLAIO bijvoorbeeld ondersteuning kan krijgen of een startersondersteuning. Maar tegelijkertijd hebben wij ook al met de circulaire hub allerlei oefeningen gedaan op basis van, ik ga een voorbeeld geven, van de verzuichtingen van de horeca bijvoorbeeld, die zeggen van wij moeten ons organisch afval selectief inzamelen, maar dat is eigenlijk niet zo evident in de binnenstad qua logistiek. De vrachtwagen komt maar een keer per week, ondertussen is dat organisch afval al lang aan het stinken, zeker in de zomer. Dus die frequentie is niet volledig goed. Het recipiënt was niet volledig goed. Dus hadden we eigenlijk een oproep gedaan naar ondernemers om daar een oplossing voor te bedenken. Niet alleen om een oplossing te bedenken voor de ophaling, maar ook al direct na te denken over wat dan daarna, is het gewoon klassieke biogasvergisting of kunnen we er nog meer uithalen? Omdat we ook ons koffiegruis van onze eigen stadsdiensten bijvoorbeeld meegeven met Coflab, die oesterzwammen kweekt op ons koffiegruis, dachten we er zijn misschien nog andere mogelijkheden. Dus we hadden op basis van die oproep dan een aantal consortia, die hebben daarop ingetekend, consortia van ondernemingen. En dan een consortium gekozen die we dan terug samenzetten en samen met jou, Katie, een ecosystem oefening hebben gedaan. Zo evolueren eigenlijk dingen vanuit specifieke, concrete noden dat we dan eigenlijk ondersteuningstrajecten beginnen opzetten. Samen zijn we naar de [De Clique](#) gegaan bijvoorbeeld op inspiratiebezoek in Nederland om dan te gaan kijken van hoe pakken die dat daar aan, wat gebeurt er daar en dan nemen we een hele bus van ondernemers mee die niet alleen inzetten op die bio-economie, maar misschien wel daar al potentieel in zien. Zo groeien eigenlijk die trajecten en krijgen we meer en meer ketensamenwerking op terrein.

KATIE VAN DEN BULCK: Jullie hebben al een aantal projecten van dichtbij begeleid en opgevolgd. Waar liggen volgens jou de grootste uitdagingen?

JULIE POPPE: Technologische innovatie is er, dat geloof ik heel sterk, dat we alle kennis eigenlijk hebben, maar dat het kwestie is van levensvatbare businessmodellen te maken voor ondernemers en daar is een groot knelpunt omdat de grondstoffen dan toch nog niet schaars genoeg zijn of omdat er te veel vervuilende alternatieven goedkoper zijn of om allerlei andere redenen, omdat de consument er nog niet klaar voor is. Maar dus dat echt gangbaar maken en levensvatbaar voor die ondernemers, dat is volgens mij een heel groot knelpunt.

KATIE VAN DEN BULCK: En Joost, als we naar jullie kijken, waar liggen voor jullie de grote uitdagingen voor de bedrijven?

JOOST VAN AELST: Voor de bedrijven denk ik dat er zowel uitdagingen zijn aan de vraagkant als aan de aanbodkant. Dus wat de vraagzijde betreft, denk ik dat er vaak nog kennis en inzicht ontbreekt over de relevantie en de noodzaak en ook het potentieel van bio-economie en ook een beetje the sense of urgency. Waarom is het belangrijk en ook urgent om die shift te maken? Ik denk dat er vaak ook nood is aan nog meer hoogwaardige toepassingen. Die hoogwaardigheid is vaak belangrijk om de opschaling rendabel te kunnen maken. Er zijn wel heel veel ontwikkelingen bezig, vaak ook op labo schaal of in de onderzoeksfase. Daar denk ik dat er nood is aan een stuk valorisatie van onderzoek nog meer en ook opschaling. Ik denk dat aan die aanbodkant vorming of het opzetten van nieuwe biomassa hubs wellicht een belangrijke rol kan spelen om die beschikbaarheid van biomassa nog meer mogelijk te maken in de toekomst. Ook een andere uitdaging die ik zie aan de aanbodkant is ook de duurzaamheid. Dus hoe kunnen we die biomassa mobiliseren op een duurzame manier, dus zonder natuurlijke ecosystemen te

verstoren? Dus op zich inzicht in die duurzaamheid, de CO2-footprint van die biomassa, ik denk dat dat belangrijke zaken zijn.

KATIE VAN DEN BULCK: Julie, jij spreekt sterk over de levensvatbaarheid van de nieuwe businessmodellen en Joost haalt het knelpunt van de beschikbaarheid van die biomassa aan. Dat zijn terechte knelpunten. Als je met biomassa wilt werken, is het belangrijk om te weten of en wanneer deze beschikbaar is. Anders kan je nooit tot een schaalbaar, levensvatbaar businessmodel komen. Jasmine, ik wil even tot bij jou terugkomen. Ik hoorde je in het begin ook zeggen dat jullie een monitoringstudie hebben. Ik vermoed dat die net gaat over het in kaart brengen van die beschikbare biomassa. Kan je dit misschien nog wat verder toelichten?

JASMINE VERSYCK: Zeker en vast. Dus wij gaan elk jaar een studie uitvoeren die de bio-economie in Vlaanderen monitort en dus elk jaar geüpdatet wordt met nieuwe cijfers. De studie heeft eigenlijk twee grote luiken. Langs de ene kant hoe sterk is een bepaalde sector aan het groeien in Vlaanderen, maar ook hoe sterk is het biogebaseerd aandeel van die sector aan het groeien? En het tweede luikje is eigenlijk hoeveel wordt er in Vlaanderen geproduceerd, geïmporteerd, geëxporteerd? Dat kan gaan vanuit de primaire sector, dus bijvoorbeeld landbouw, bosbouw, natuur, maar dat covert ook de verwerking sectoren.

KATIE VAN DEN BULCK: En dus ook interessant voor bedrijven?

JASMINE VERSYCK: Ja, als zij een idee willen over hoeveel biomassa er beschikbaar is in Vlaanderen, dan geeft deze studie wel echt een hele mooie indicatie van welke stromen in welke grootteordes beschikbaar zijn in Vlaanderen.

KATIE VAN DEN BULCK: Laten we nu misschien even verder inzoomen op die uitdagingen die jullie als organisatie tegenkomen. Joost, kan jij je visie vanuit regio Limburg geven?

JOOST VAN AELST: Ik denk qua inhoud ten eerste is het een breed topic. Dus zowel aan de linkerkant van de waardeketen, er zijn heel veel types en veel soorten van biomassa. Aan de rechterkant van de waardeketen zijn heel veel mogelijke toepassingen, heel veel mogelijke sectoren ook die baat kunnen hebben bij deze transitie naar biobased grondstoffen. Dus de uitdaging voor een organisatie zoals de onze, is om in dat brede veld toch een zekere focus te zoeken en daar proberen nieuwe, concrete initiatieven te ontwikkelen die echt een katalyserende versnelling kunnen geven. Die uitdaging gaan we natuurlijk ook heel graag aan, maar het is wel zeker een opgave in dat brede overzicht om daar een zekere keuze te maken. Dan qua partners merken we dat er best al veel organisaties en bedrijven mee bezig zijn, maar zien we dat die vaak toch opereren als kleine eilandjes los van elkaar. Dus de uitdaging voor onze organisatie is om enerzijds een goed overzicht te hebben van wie er nu precies bezig is met welk deel en te proberen die eilandjes te identificeren en samen te brengen en te laten samenwerken. Soms zijn bedrijven bijvoorbeeld ook al bezig met het inzetten op bio-economie, zonder dat dat publiekelijk bekend gemaakt wordt. Dat zal bijvoorbeeld ook al sterk helpen als bedrijven gewoon al kunnen aangeven van dat is voor ons belangrijk. We zijn daarmee bezig of naar aan het kijken, want dan kunnen wij ook gemakkelijker actief connecties zoeken.

KATIE VAN DEN BULCK: Julie, waar liggen voor jullie de grootste uitdagingen voor een stad als Mechelen?

JULIE POPPE: Voor onszelf als lokaal bestuur is dat echt kennis en dan capaciteitsopbouw. Bijvoorbeeld van in de bouw, we werken met biogebaseerde materialen, zoals leem, stro, kalk, hennep, dat vergt andere bouwtechnieken waar dat wij nog niet vertrouwd mee zijn, vergt andere

beslissingen als bouwheer, kan je niet eigenlijk gaan mengen ook met traditionele technieken. Daar merk je in de praktijk dat het schoentje echt knelt, want die kennis is er nog veel te weinig aanwezig. Dat begint wel, maar ik denk dat we daar nog veel meer ook versterking intern voor nodig hebben. Er zijn best wel gemotiveerde individuen, zowel ambtenaren als politici bij een lokaal bestuur die er echt in geloven en ervoor gaan en die dan peers zoeken, dus dat is iets dat groeit, dat gaat heel traag naar mijn gevoel, soms een beetje frustrerend, maar ik zou zeggen hetgeen dat vlot loopt, is dat er wel al mensen zijn die erin geloven en die hun peers zoeken die niet loslaten.

KATIE VAN DEN BULCK: Mooi Julie. Je legt de link al naar wat vlot loopt. Want dat klopt, naast de uitdagingen zijn er al heel veel mooie dingen gerealiseerd. Kan je daar nog wat dieper op ingaan?

JULIE POPPE: We geloven dat bedrijven echt weerbaarder worden, dat is ook eigenlijk door een studie van Vlaanderen Circulair getoond, als ze minder afhankelijk zijn. Maar we horen dat ook echt op het terrein van ondernemers, als ze minder afhankelijk zijn van die ellenlange supply chains van grondstoffen die ze nu van heinde en ver aankopen. Maar als we grondstoffen lokaal kunnen sourcen en dan in de bio-economie dan nog eens gaan kijken naar wat dat er al aanwezig is van organische stromen, van plantaardig of dierlijke oorsprong, we kunnen veel beter daar mee aan de slag en die bedrijven die dus niet afhankelijk zijn van die lange supply chains zijn gewoon beter gewapend tegen allerlei crisissen en weerbaarder. Daarnaast denken we ook dat bedrijven kunnen bijdragen aan robuuste, duurzame economie. Dus die wetgeving wordt steeds strikter, vanuit Europa bijvoorbeeld met Green Deal en het Waste Framework Directive en bedrijven moeten rapporteren of toch grotere bedrijven nu al over hun environmental en social governance. Maar dus door in te zetten op de bio-economie hebben ze gewoon al een positievere klimaatimpact. Dan ook nog innovatie, denk ik, dat trekt ook investeringen aan en heeft gewoon een grote aantrekkingskracht. Dus ik denk dat dat voor de bedrijven een belangrijke drie pijlers zijn om op in te zetten.

KATIE VAN DEN BULCK: Joost, heb jij nog aanvullingen op wat al vlot loopt?

JOOST VAN AELST: Wat ik merk, is dat er snel enthousiasme is voor het topic. Dus eens dat je het uitlegt, dat mensen snel het nut en de relevantie ervan inzien. Wat ik denk dat ook heel vlot loopt, is dat als je er als bedrijf of organisatie op wil inzetten, dat er heel veel steunkanalen zijn om op terug te vallen. Bijvoorbeeld VLAIO met specifieke projecten voor bio-economie. Ook met bedrijfsadviseurs die daar echt gespecialiseerd in zijn dan, maar ook Europees bijvoorbeeld, met specifieke fondsen, zoals het Circular Biobased Europe programma. Dus als je als bedrijf wil inzetten op bio-economie, denk ik dat er voldoende kanalen en hulpmiddelen zijn, voldoende matchmakers ook zijn om hulp te gaan vragen eigenlijk.

KATIE VAN DEN BULCK: Matchmaking is net iets waar jullie vanuit de B2B facilitator sterk op inzetten, Jasmine. Ik hoor het in jullie werking in de verschillende pijlers terugkomen. Misschien interessant om te kijken wat voor jou de meest succesvolle actie is sinds jullie gestart zijn?

JASMINE VERSYCK: Het is moeilijk om er eentje te kiezen, dus ik ga er heel kort drie gaan opnoemen. De connecties die wij al gelegd hebben door de drie jaren dat wij nu actief zijn tussen landbouwersbedrijven, tussen partijen enzoverder, dat is de reden waarom dat we bestaan en ik denk dat dat wel echt al goed gelukt is om die connecties te maken. Het tweede is dat wij door onze werking wel al enkele onderzoeksprojecten hebben doen opstarten, zoals bijvoorbeeld Aroma-roots of CropExplore for farmers. Maar wij zijn onbewust ook wel betrokken bij andere projecten om onze connecties en onze kennis aan te leveren. Een derde en dat vind ik wel een hele leuke, is dat wij een event, een fieldtrip hebben georganiseerd naar aanleiding van

de bio-economy change maker festival, dat was het begin van dit jaar, 2024. Dat was een toer door de Vlaamse bio-economie voor jongeren specifiek en we hebben daar vroegtijdig onze inschrijvingen moeten afsluiten omdat er zoveel enthousiasme was. Dus dat was eigenlijk heel voldoende om te zien dat onze jongere generatie echt wel heel veel interesse of nieuwsgierigheid heeft naar onze bio-economie in Vlaanderen.

KATIE VAN DEN BULCK: Julie en wat is voor jou de meest succesvolle actie?

JULIE POPPE: We hebben onlangs een bio-economie markt georganiseerd en ondernemers samengebracht die heel verschillende dingen doen, maar allemaal rond de bio-economie werken. Dat kan zijn van wol tot bier maken van wei tot plantenpotjes waar dan micro-organismen in groeien, die ook voeding geven aan uw plant die erin komt, heel innovatieve zaken tot eigenlijk al zaken op koffiegruis dat we al iets langer kennen, ook al blijft het ook wel innovatief. Het succesvolle daaraan is dat heel veel ondernemers zeggen dat is zo plezant om peers te ontmoeten, dus om mensen samen te zetten die zich misschien alleen voelen in hun strijd tegen de gangbare economie of zo, om het zo te polariseren, maar dat doet heel veel. Daar komen weer connecties uit en soms zien we dat niet direct, maar we weten ook, bijvoorbeeld drie jaar geleden hebben we een markt gedaan op gelijkaardige manier, dat ging over herbruikbare verpakking en fairtrade voor de horeca en nu zien we dat dan ondernemers effectief aan de slag gaan om een ketensamenwerking op te zetten om die herbruikbare verpakking in de horeca echt te laten ophalen, te wassen en heel de service eromheen te voorzien. Dat heeft tijd nodig, maar die bio-economie markt, ik ben ervan overtuigd dat dat ook de zaadjes heeft gepland om later nog meer samenwerkingen eigenlijk op terrein te hebben en succesvolle businessmodellen, wat dat eigenlijk wel de uitdaging is.

KATIE VAN DEN BULCK: Uiteraard Joost, ben ik ook nieuwsgierig naar jullie meest succesvolle actie?

JOOST VAN AELST: Onze meest succesvolle actie is onze recente denktank, die we georganiseerd hebben om nieuwe materiaalketens te proberen ontwikkelen. We hebben daarbij een vijftiental organisaties uitgenodigd. We hebben heel bewust organisaties en bedrijven en ook overheidsinstanties geselecteerd uit de hele waardeketen, zowel uit de biomassa kant, in het midden de verwerking, voorbehandeling, logistiek ook. En dan aan de rechterkant van de waardeketen mogelijke toepassingen, zowel naar chemie als naar bouw. Die mensen zijn bij elkaar gekomen en we hebben eigenlijk een eenvoudige vraag gesteld, wat is er volgens jullie mogelijk qua bio-economie in Limburg? Vervolgens zijn daar verschillende ideeën uit gekomen en die hebben we dan geclusterd in drie groepen, een groep rond bio-economie, een groep rond bouw, biobased bouwen en een groep rond biobased chemie. En dan hebben die groepjes eigenlijk nagedacht over hoe het er concreet zou kunnen uitzien, het idee dat ze hebben. Hoe hun ideeën ook kunnen samenkomen tot iets groter, hoe dat daar samengewerkt kan worden en wat daarvoor ook nodig is. En dus nu gaan we met die verschillende ideeën verder aan de slag in kleinere werkgroepen en gaan we in het najaar terug samenkomen in de volledige groep om verdere stappen te zetten. Dus daarvan kan ik zeggen dat was echt een hele dynamische sessie. Er zijn meteen op een aantal uur heel goede ideeën uit gekomen die ook best concreet kunnen worden. Dus dat was heel succesvol.

KATIE VAN DEN BULCK: Kan je een voorbeeld geven van een idee dat uit die denktank gekomen is?

JOOST VAN AELST: Een eerste idee die uit de denktank gekomen is, is de ontwikkeling van een vezel hub in Limburg, waar biomassa stockage gecentraliseerd kan worden, waar een stuk ook

eerst een voorbehandeling kan gebeuren, om zo eigenlijk de aanbodzijde van die waardeketen te versterken.

KATIE VAN DEN BULCK: Dat zijn al heel mooie eerste stapjes met een veelbelovend project idee. Hoe ziet nu eigenlijk het verdere verloop eruit en misschien beter nog, kunnen daar nog bedrijven bij aansluiten?

JOOST VAN AELST: De bedoeling van de denktank is dat er een aantal concrete pilootprojecten en proefprojecten uit zullen voortkomen en uiteraard, dus partijen die interesse hebben om die concrete projecten verder mee vorm te geven, die zijn altijd zeer welkom om zich te melden.

KATIE VAN DEN BULCK: Wat me heel sterk opvalt, is dat jullie allemaal mooie voorbeelden geven van connecties leggen om tot ketensamenwerking te komen, een belangrijk aspect in de omslag om tot een duurzame economie te komen. Bedrijven onderling laten samenwerken aan een gezamenlijk businessmodel of te komen tot die broodnodige kennisopbouw. Jullie zijn ondertussen allemaal al een aantal jaar met die transitie bezig. Wat zien jullie nog als leerpunten voor jullie eigen organisatie? Joost, kan jij beginnen?

JOOST VAN AELST: Het grootste leerpunt, is denk ik, dat er nog zeer veel nieuwe verbindingen te leggen zijn tussen sectoren die op het eerste zicht ver uit elkaar lijken te liggen. Dus bijvoorbeeld tussen landbouw en bouw, tussen landbouw en chemie, maar ook tussen chemie en bouw, dat er eigenlijk heel veel raakvlakken zijn. Die zijn niet zo zichtbaar, ik denk dat veel mensen uit die sectoren dat zelf ook niet altijd zien, maar daar ligt, denk ik, de grootste hefboom om te komen tot echt een nieuwe bio-economie. Ik denk ook een leerpunt is dat er om die raakvlakken nog te bevorderen, dat er nood is aan een overkoepelend beleid, dat die cross-sectorale samenwerking ook echt kan stimuleren.

KATIE VAN DEN BULCK: Jasmine, ik merk dat jij hier nog even op wil inpikken.

JASMINE VERSYCK: Ketenvorming is een traag proces. Dus tussen het matchen van verschillende actoren en het effectief gaan ontwikkelen van een nieuw, biogebaseerd alternatief en dat dan ook op uw commerciële markt krijgen, daar zit veel tijd tussen, soms jaren. Dat is toch wel iets dat we met onze acties, van alle aanwezigen hier in de podcast, willen versnellen, meer onder de aandacht willen brengen en echt iets waar dat wij op moeten inzetten, om iedereen bewust te maken van neem nu actie. Want tegen dat het effectief biogebaseerd is, jouw product, zijn we waarschijnlijk wel een hele tijd verder.

KATIE VAN DEN BULCK: Joost, ik had jou precies onderbroken. Jij had nog een leerpunt?

JOOST VAN AELST: Zeker ook het vermelden waard, is dat er nog meer nood is aan opschaling uit het labo naar piloot- en demoschaal. Ik denk dat we daarvoor nog meer dan nu moeten inzetten op opschalingsinfrastructuur die echt voor de bio-economie het verschil kan maken.

KATIE VAN DEN BULCK: Misschien kan jij nog wat aanvullingen geven, Julie.

JULIE POPPE: Dus de technologische innovatie is er, de wil bij bepaalde ondernemers om hierop in te zetten en het grotere doel, dat is er, men is echt overtuigd van naar die soort van samenleving en die soort van economie moeten we streven. Dat is toch niet zo evident dan om in de praktijk om te zetten, omdat er heel vaak samenwerkingen nodig zijn tussen verschillende ondernemers en ook nog eens een mindshift bij de consument, vooral op dat ketensamenwerkingsstuk. Dat is iets vrij nieuw, maar als je een netwerk businessmodel moet maken, wat ook vaak bij bio-economie zo is, want als je koffiegruis gaat ophalen en daar een

nieuw product wilt van maken, ben je nog altijd afhankelijk van de anderen, het organisch afval. De basis waarvan je vertrekt, moet zuiver genoeg zijn enzoverder enzovoort. En het gaat eigenlijk altijd over intermenselijke relaties, samenwerken tussen mensen. Mijn grootste leerpunt is dat daar nog de grootste uitdaging ook ligt, van hoe kunnen we dat nog beter faciliteren? Soms willen we te rap gaan. Eigenlijk moet er eerst vertrouwen opgebouwd worden. Dat is eigenlijk zo bij elke samenwerking en dat is ook echt broodnodig in die bio-economie, denk ik.

KATIE VAN DEN BULCK: Dat betekent dat inzetten op communicatie cruciaal is. Jasmine, dat is bij jullie ook een heel sterke pijler. Wat zou jij hierover nog willen meegeven?

JASMINE VERSYCK: Eigenlijk wil ik nog meegeven dat communicatie echt wel key is in dit verhaal. Het is ongelooflijk belangrijk om de gewone burger mee te krijgen en mee te betrekken in dit verhaal. Want helaas weten veel mensen niet wat bio-economie is of dat er biogebaseerde alternatieven bestaan voor fossiele grondstoffen of producten. Wij zetten hier sterk op in door het maken van leuke filmpjes, het organiseren van inspirerende talks of schrijven van interessante dossiers en ondernemersverhalen, maar ik denk dat dat heel belangrijk is voor bedrijven om mee te nemen dat naast het ontwikkelen van jouw product of mee samenwerken met bedrijven in die keten van de bio-economie, dat we ook echt allemaal gezamenlijk gaan moeten inzetten op die communicatie, om de burger in het verhaal te gaan betrekken.

JULIE POPPE: Ja, dat merken wij ook heel hard. Wij hebben eigenlijk een baselinestudie eerst gedaan en om de twee jaar herhalen we dat en dat meet eigenlijk hoe dat de perceptie is ten opzichte van bio-economie en circulaire economie, hoe dat bedrijven daar ondersteuning in willen en wat de strategieën dat ze op inzetten. Daaruit blijkt ook heel duidelijk en hoe men erover communiceert, zowel intern als extern en dan komt er heel duidelijk naar boven dat bedrijven er nog heel weinig over communiceren, zelfs degene die er echt mee bezig zijn. Maar dat vind ik een beetje jammer. Vooral, ik denk over praten helpt heel hard om peers te zoeken, om een community te bouwen en erover uit te wisselen, te leren van elkaar. Niet allemaal apart het warm water te gaan uitvinden. Dus ik zou zeggen communiceren en ook direct implementeren, dingen uittesten, verbeteren, het hoeft niet direct de moonshot te zijn. Dat zijn de zaken die ook bij ons heel fel naar boven komen. Er is toch een beetje schroom bij de Vlamingen ten opzichte van bijvoorbeeld de Nederlanders om dingen te zeggen van we zijn daar mee bezig, wij maken een handtas van appelleer.

KATIE VAN DEN BULCK: Zoals ik het hoor, is communicatie key, zowel vanuit de overheid als vanuit de bedrijven. Ik hoor nu ook het betrekken van burgers in dit verhaal, maar hoe pak je dat nu concreet aan, want die term bio-economie is vaak nog niet echt gekend?

JULIE POPPE: Dat is eigenlijk afhankelijk van bij welk doelpubliek. Maar in het algemeen bij burgers of bij besturen of intern, dat vakjargon en die terminologie, dat is eigenlijk nu niet zo warm onthaald. Bio-economie lijkt zo van wat bedoel je daarmee? Gaat dat dan over het label bio, wat mensen wel kennen en dat heeft direct zo een connotatie van groen, geitenwollensokken, terwijl dat het eigenlijk daar niet over gaat. Dus we proberen die termen wat te vermijden, want dat heeft eigenlijk niet altijd een positief onthaal. Als je praat met mensen die daar echt in zitten, dan wel, dan is dat heel positief onthaald en is men heel blij dat we ondersteuningsprogramma hebben, zoals met Sluit de Cirkel, dus om circulaire businessmodellen en dus ook bio-economie businessmodellen te ondersteunen, die ontwikkeling. Dan is men heel positief, want het is eigenlijk ook vrij nieuw om erop in te zetten, om mensen samen te brengen, om ketensamenwerkingen eigenlijk op te zetten. Dat willen wij heel graag doen en dan kan je wel vakjargon gebruiken. Maar in het algemeen, de term bio-

economie is nog niet zo gangbaar en probeer ik zelfs te vermijden, net als het woord circulaire economie trouwens.

KATIE VAN DEN BULCK: We komen aan het einde van onze podcast en ik zou toch nog graag wat tips willen verzamelen. Joost, heb jij er nog een voor onze luisteraars?

JOOST VAN AELST: Als tip zou ik willen geven definieer eerst heel goed waarom je wil inzetten op bio-economie, dus waarom wil je biomassa als grondstof gebruiken en valoriseren? Wat is de achterliggende doelstelling? En vanuit die doelstelling kan je dan gaan zoeken naar de juiste connecties, zowel op het vlak van het type biomassa dat je best gaat gebruiken, het type verwerking dat je nodig hebt. Welk type product dat je ervan kan maken of wil maken, de juiste toepassing. Er is niet zoiets als een juiste manier om aan bio-economie te doen, er zijn heel veel mogelijke paden. Eens dat je die doelstelling heel goed gedefinieerd hebt, dan zou ik zeggen contacteer ons of VLAIO of een andere matchmaker die een heel goed overzicht heeft van mogelijke partijen. Als uw vraag heel duidelijk is, dan kunnen wij u heel gemakkelijk vooruit helpen door de juiste connecties te gaan leggen. Begin en werk er niet alleen aan vanuit jouw eilandje, maar kom ermee naar buiten, dat je je als bedrijf op wil inzetten, connecteer met het ecosysteem en gebruik alle hulp die beschikbaar is. Om op die manier eigenlijk te vermijden dat je het warm water terug opnieuw moet uitvinden en dan denk ik dat de kansen op succes ook groter zijn.

KATIE VAN DEN BULCK: En Jasmine, vanuit jouw ervaring?

JASMINE VERSYCK: Wel, dat bedrijven zich best heel goed informeren over verschillende mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld ook alle subsidies. We willen hen ook aanmoedigen om niet langer de kat uit de boom te kijken. Want de transitie moet gebeuren, dus hoe sneller dat ze gaan meesurfen op onze biogebaseerde golf, hoe beter dat hun product en bedrijf bestand zal zijn tegen veranderingen die er zitten aan te komen.

KATIE VAN DEN BULCK: Je hebt het gehoord, kijk niet langer de kat uit de boom, start vandaag nog met jouw bio-economie project of maak je project kenbaar bij een van de facilitatoren in de bio-economie. We hebben jullie echt nodig om die omslag naar een duurzame economie te maken. Hoewel het tijd vraagt om elkaar te leren kennen en te leren vertrouwen, sta je er helemaal niet alleen voor. Je hebt het gehoord, zowel op lokaal als regionaal niveau zijn er verschillende organisatie die u hierin ondersteunen en begeleiden.